

บทที่ 6

การแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการมาทำงานต่างถิ่น

ในขั้นต้น ในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม บุคคลย่อมต้องมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นอยู่เป็นประจำทุกวัน การติดต่อสื่อสารย่อมทำให้มีข้อมูลข่าวสารที่ผ่านเข้ามาทางการรับรู้ รวมถึงการที่บุคคลหนึ่งๆ โดยอาจเกิดขึ้นมาจากการรับฟังข้อมูล การพบเห็นจากตัวแบบ หรือประสบการณ์ รวมถึงการได้รับคำนิยมของสมาชิกในครอบครัว หรือคนในชุมชนต่อเรื่องนั้นๆ ผลรวมของการรับรู้ ทักษะคิดและคำนิยมจะก่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง มุ่งที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เช่นเดียวกับเรื่องของการมาทำงานต่างถิ่น เราได้ศึกษาและทำความเข้าใจมาตั้งแต่การหลังไหลเข้ามาของข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อการรับรู้และต่อความปรารถนาในการมาทำงานต่างถิ่นมาแล้วในบทก่อน ในบทที่ 6 จะเป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องว่าเมื่อบุคคลมีความปรารถนาในการมาทำงานต่างถิ่นที่แตกต่างกัน จะมีผลต่อพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลข่าวสารอย่างไร

ประเด็นที่จะนำเสนอต่อไป คือการพิจารณาว่า ข้อมูลข่าวสารที่แรงงานต่างถิ่นนำมาใช้ในการประเมินทางเลือกเพื่อตัดสินใจ ในการมาทำงานต่างถิ่นครั้งแรกนั้น เขาได้มาอย่างไร จากแหล่งข่าวสารใด ด้วยวิธีการใด และพฤติกรรมในการได้ข้อมูลข่าวสารมานั้น มีความแตกต่างกันหรือไม่ ในกลุ่มคนที่มีความปรารถนาต่างๆ กันในการมาทำงานต่างถิ่น และหากแตกต่างกันอย่างไร

1. แหล่งข้อมูลข่าวสารในการมาทำงานต่างถิ่นครั้งแรก

ตารางที่ 6.1 : แสดงแหล่งข้อมูลข่าวสารในการมาทำงานต่างถิ่นครั้งแรกของกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อ	เพศ	แหล่งข้อมูลข่าวสารในการมาทำงานต่างถิ่นครั้งแรก
อีด	หญิง	<u>คนรู้จักกัน</u> คนข้างบ้านมาชวนให้ไปทำงานหมู่บ้านข้างๆ
เพ็ญ	หญิง	ลูกสาวคนที่รู้จักกับแม่เขาทำงานกรุงเทพฯ มาชวนให้ไปทำงานด้วย
อร	หญิง	คนแถวบ้านที่แม่รู้จักมาชวน
นง	หญิง	แม่ไปสอบถามลูกสาวคนข้างบ้านว่าที่ทำงานต้องการคนหรือเปล่า

ตารางที่ 6.1(ต่อ) : แสดงแหล่งข้อมูลข่าวสารในการมาทำงานต่างถิ่นครั้งแรกของ
กลุ่มตัวอย่าง

ชื่อ	เพศ	แหล่งข้อมูลข่าวสารในการมาทำงานต่างถิ่นครั้งแรก
		<u>เพื่อน</u>
มด	หญิง	เพื่อนมาชวนให้ไปสอบเรียนต่อ
เพลิน	หญิง	ไปติดต่อพี่และเพื่อนที่เขทำงานกรุงเทพฯ ขอไปทำงานกับเขา
จิม	หญิง	เพื่อนจิมที่ไปทำงานกรุงเทพฯ เขามาชวนไปเป็นลูกจ้างด้วยกัน
ศุภชัย	ชาย	เพื่อนมาชวนไปทำงานกรุงเทพฯ
เขี้ยว	ชาย	ไปถามเพื่อนที่เขามาทำงานชลบุรี และขอเขามาด้วย
จ่อย	ชาย	เพื่อนที่ทำงานกรุงเทพฯ มาชวน
วิเชียร	ชาย	ไปถามเพื่อนบ้านที่เขาไปทำงานที่ชลบุรี ขอไปด้วย
		<u>ญาติ</u>
เบิ้ม	ชาย	พี่เขยมาชวน และมีบริษัทที่ชลบุรีมารับสมัคร (ไปฟังการรับสมัคร)
อ้อย	ชาย	น้ำที่อยู่หมู่บ้านข้างๆ ซึ่งเป็นฝ่ายบุคคลของบริษัทมาชวนไปทำงานชลบุรี
สิน	ชาย	ไปสอบถามจากญาติที่ทำงานสมุทรปราการและให้แม่เป็นคนมาฝากให้ไปทำ
เรียม	หญิง	งานด้วย
สาย	หญิง	ญาติสนิทมาชวนไปทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพฯ
นาง	หญิง	ไปติดต่อน้ำ น้ำเลยชวนไปเป็นคนงานที่นครนายก
หน้อย	หญิง	ญาติห่าง ๆ มาชวน
น้อย	หญิง	ญาติข้างบ้านเล่าให้ฟังและชวนไปเรียนฝึกอาชีพด้วยกัน
น้อย	หญิง	แม่ขอให้น้ำช่วยติดต่อหลานที่ทำงานที่ชลบุรี เพื่อช่วยหางานและพาไปอยู่ ด้วย
สุ	หญิง	ญาติที่ไปทำงานที่กรุงเทพฯ มาชวน
		<u>คนในครอบครัว</u>
นุช	หญิง	พ่อแม่มารับให้ไปอยู่ชลบุรีด้วยกัน
หลอด	หญิง	เรียนจบ พ่อก็มารับไปทำงานที่ชลบุรี ไปอยู่กับน้ำ
สุ	หญิง	สามีมารับไปทำงานด้วย
แต้ว	หญิง	แต่งงานแล้วแฟนชวนไปอยู่ชลบุรี (บ้านแฟน)
โซ้	หญิง	พ่อพาไปดูโฆษณารับสมัครงานที่สำนักงานแรงงานจังหวัด

ตารางที่ 6.1(ต่อ) : แสดงแหล่งข้อมูลข่าวสารในการมาทำงานต่างถิ่นครั้งแรกของ
กลุ่มตัวอย่าง

ชื่อ	เพศ	แหล่งข้อมูลข่าวสารในการมาทำงานต่างถิ่นครั้งแรก
เปล่ง กล้วย เจ็ด	หญิง หญิง ชาย	<u>บุคคลอื่น ๆ</u> ผู้ใหญ่บ้านมาชวนไปเรียนฝึกออาชีพ เจ้าหน้าที่บริษัทมาชวน โรงเรียนแนะแนว และเจ็ดตั้งใจไปฟัง <u>สื่อมวลชน</u>
โรจน์	ชาย	เปิดหาสมัครงานจากหนังสือพิมพ์

จากข้อมูลในตารางที่ 6.1 จะพบว่ามีกลุ่มตัวอย่างเพียง 1 คนเท่านั้นที่แสวงหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวสื่อมวลชนคือหนังสือพิมพ์ กลุ่มตัวอย่างที่เหลืออีก 29 คน แสวงหาข้อมูลข่าวสารหรือได้รับข้อมูลข่าวสารในการมาทำงานต่างถิ่นจากสื่อบุคคล และเป็นที่น่าสังเกตว่าสื่อบุคคลที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน เช่น เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน เป็นญาติกัน เป็นเพื่อนกันจะเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารในการมาทำงานครั้งแรกมากกว่าผู้ที่มีความสัมพันธ์ที่ห่างเหินกัน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเกิดจากการชวนไปทำงานด้วย จะมีผลผูกพันถึงการต้องให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เช่นที่พักอาศัย การหางานให้ทำ การให้ยืมเงินหากเงินไม่พอใช้ และอื่น ๆ จึงทำให้การเลือกที่จะให้ความช่วยเหลือก็จะเลือกจากคนที่ผูกพันหรือมีความเกี่ยวข้องกันมากกว่าคนที่มีความสัมพันธ์ห่างเหินกัน เหมือนกับที่ตัวอย่างคนหนึ่งได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า

วิเชียร “อยากมาทำงานตั้งนานแล้ว แต่ไม่มีช่องทาง ตอนนั้นไปขอตามเขาไปด้วย เขาบายเบียงไม่พูดถึง เขาก็ต้องเอาพวก เอาญาติของเขาไปก่อน เรามันคนนอก เขาจะให้เราไปต่อเมื่อญาติพี่น้อง เขาเต็มหมดแล้วนั่นแหละ”

ข้อมูลในตารางแสดงให้เห็นว่าสื่อบุคคลมีความสำคัญต่อการมาทำงานต่างถิ่นมากกว่าสื่อมวลชน เนื่องจากมีตัวอย่างเพียง 1 คนเท่านั้นที่แสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้น่าจะเนื่องมาจากสื่อมวลชนไม่มีข้อมูลข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างต้องการ เช่น สื่อมวลชนไม่ได้บอกว่า นายจ้างจะให้เงินเท่าไร นายจ้างใจดีหรือไม่ หลอกหลวงหรือไม่ ถ้าไปทำงานแล้วจะได้งานหรือไม่ กินอยู่อย่างไร ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยให้กับกลุ่มตัวอย่าง

การที่สื่อมวลชนไม่สามารถให้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของคนงานได้ เนื่องจากธรรมชาติของสื่อมวลชนมีลักษณะของการให้ข้อมูลข่าวสารแก่คนจำนวนมาก ดังนั้นการที่สื่อมวลชนจะให้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้งตามที่คนงานต้องการย่อมไม่สามารถทำได้ ในขณะที่สื่อบุคคลจะมีลักษณะที่สามารถให้ข้อมูลได้กับคนจำนวนน้อย ในวงแคบ ๆ แต่สามารถให้รายละเอียดที่เจาะลึกในแต่ละประเด็นมากกว่า และการสื่อสารระหว่างสื่อบุคคลเป็นการสื่อสารตัวต่อตัว หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมประการใด ก็สามารถซักถามได้ สื่อบุคคลจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่กลุ่มตัวอย่างเลือกให้ข้อมูลมากกว่าสื่อมวลชน

มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับเหตุใดจึงมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน เลือกใช้ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อมวลชน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เหลือเลือกใช้สื่อบุคคล แต่หากเมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมหรือปัจจัยด้านสังคมอื่นๆ ของไพโรจน์จะทำให้สามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้นว่า ทำไมไพโรจน์จึงแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ไพโรจน์ จบการศึกษาวุฒิ มศ.5 บ้านมีอาชีพค้าขาย มีร้านขายของชำอยู่ในตลาดอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ ไพโรจน์ไม่ค่อยได้มีโอกาสติดต่อกับเพื่อนบ้าน หรือคนอื่นๆ เท่าไร นอกจากคนที่มาซื้อของที่ร้านค้า เพราะจะต้องเฝ้าร้านทั้งวันตั้งแต่ตี 5 จนถึง 3 ทุ่ม คนในตลาดอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ที่ไพโรจน์อยู่ มีบ้างที่ไปทำงานต่างจังหวัดหรือที่กรุงเทพฯ แต่ไพโรจน์บอกว่าไม่รู้ว่ามีใครบ้าง รู้เพียงว่าเพื่อนของตน 4-5 คนเท่านั้นที่ไปทำงานกรุงเทพฯ เพราะได้มีโอกาสติดต่อกันบ้างทางจดหมายนานๆ ครั้ง ขณะที่อยู่บ้านไพโรจน์จะเปิดรับหนังสือพิมพ์ทุกวัน เป็นประเภทหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และเมื่อสอบถามไพโรจน์ว่า เมื่อจะเข้าไปทำงานกรุงเทพฯ ทำไมจึงหาข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ ไพโรจน์บอกว่า ตนเองทราบหนังสือพิมพ์วัฏจักร จะมีประกาศรับสมัครงานในตำแหน่งต่างๆ จำนวนมาก เพราะตัวไพโรจน์อยู่ที่ตลาดเห็นหนังสือพิมพ์ทุกวัน เมื่อต้องการจะหางานจึงไปซื้อหนังสือพิมพ์วัฏจักรมาเปิดดูเพื่อตรวจสอบตำแหน่งงานที่ตรงกับคุณสมบัติของตน กรณีของไพโรจน์ชี้ให้เห็นว่า โอกาสในการรับข้อมูลข่าวสาร โอกาสในการแสวงหาและเข้าถึงแหล่งข่าวสารมีผลต่อการเปิดรับหรือแสวงหาข้อมูลข่าวสารเนื่องจากไพโรจน์มีโอกาสใกล้ชิดกับสื่อบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานน้อยกว่า การมีโอกาสใกล้ชิดกับแหล่งข่าวสื่อมวลชนที่รู้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่ง แรงงาน ไพโรจน์จึงเลือกแหล่งข่าวสื่อมวลชนมากกว่าแหล่งข่าวสื่อบุคคล

อย่างไรก็ตามตัวไพโรจน์เองแม้จะหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชน แต่ไพโรจน์ก็ไม่ได้ทิ้งสื่อบุคคล คือเมื่อไพโรจน์ได้แหล่งที่จะไปสมัครงานแล้ว ก็เขียนจดหมายติดต่อกับเพื่อน ขอขึ้นไปพักอาศัยอยู่ด้วยในระหว่างการไปสมัครงานและสัมภาษณ์ และให้เพื่อนที่อยู่กรุงเทพฯ พาเดินทางไปสมัครงาน จะเห็นว่าในกรณีของไพโรจน์การเลือกใช้สื่อเพื่อมาทำงานต่างถิ่นเริ่มมีการใช้สื่อผสม คือใช้ทั้งสื่อบุคคลและสื่อมวลชนร่วมกัน

ในกลุ่มตัวอย่าง 29 คนที่แสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลนั้น มีที่น่าสนใจอยู่ 4 กรณีคือ กรณีของเบิ้ม แต้ว กล้วย และอ้อย

กรณีของเบิ้ม แด้ว กล้วยและอ้อย จะแตกต่างกับการใช้สื่อบุคคลของกลุ่มตัวอย่างอื่น คือเป็นการใช้สื่อบุคคลที่ไม่ได้อยู่บนความสัมพันธ์ระบบเครือญาติที่รู้จักกันเป็นส่วนตัว แต่เป็นสื่อบุคคลองค์กรหรือหน่วยงานที่มีการจัดระเบียบองค์กรอย่างเป็นทางการอันได้แก่บริษัทเอกชน หน่วยราชการ เช่น กรณีของเบิ้มและกล้วยมีบริษัท (ที่ปัจจุบันทั้ง 2 คนทำงานอยู่) เข้าไปรับสมัครถึงภูมิลำเนาของทั้ง 2 คน กรณีของเบิ้ม เบิ้มทราบข่าวการรับสมัครงานจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่เข้าไปในวิทยาลัยที่เบิ้มศึกษาอยู่เพื่อประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้สมัครงาน เบิ้มจึงสมัครงานกับบริษัทที่เข้าไปรับสมัคร กรณีของกล้วย อ้อย ก็มีบริษัทจากจังหวัดชลบุรีไปรับสมัครถึงในหมู่บ้าน บริษัทที่เข้าไปติดต่อได้ขออนุญาตผ่านผู้ใหญ่บ้าน และในการประชาสัมพันธ์ก็ขออนุญาตให้ผู้ปกครองของกล้วย หรือผู้ปกครองของคนอื่นๆ ในหมู่บ้านร่วมฟังและ ชักถามข้อสงสัยต่างๆ ได้ด้วย

สำหรับกรณีของแด้ว คือพ่อพาไปดูโฆษณารับสมัครงานที่สำนักงานแรงงานของจังหวัด สาเหตุที่พ่อของแด้วพาไปดูโฆษณารับสมัครงานที่สำนักงานแรงงาน เพราะพ่อของแด้วเป็นผู้ใหญ่บ้าน ต้องเดินทางติดต่อกับหน่วยงานราชการอยู่บ่อยๆ ทำให้เห็นประกาศรับสมัครงานและก็เชื่อถือบริษัทที่มาติดประกาศรับเพราะเป็นการรับสมัครผ่านสำนักงานแรงงาน ทำให้มั่นใจว่าจะไม่หลอกลวง และเป็นบริษัทที่ถูกต้องตามกฎหมาย

การมาทำงานของเบิ้ม แด้ว กล้วย และอ้อย ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของการหาข้อมูลข่าวสารและความเชื่อถือที่มีต่อแหล่งข่าวสารชนิดใหม่ที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ และนับวันบทบาทของสื่อบุคคลชนิดนี้กำลังจะเพิ่มขึ้นในทุกขณะ และบทบาทในการชักชวนให้คนในหมู่บ้านชนบทเข้ามาทำงานเพิ่มขึ้นทุกปี เช่น อี๊ด สาย เปล่ง หน้อย นง ที่มาทำงานที่ชลบุรี เพราะมีเจ้าหน้าที่ของบริษัทเข้าไปรับ ถึงแม้จะไม่ใช้การไปทำงานต่างถิ่นครั้งแรกของคนทั้ง 5 แต่ก็ทำให้เห็นบทบาทและแนวโน้มของสื่อบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กร

ประเด็นที่น่าสนใจ คืออะไรเป็นเหตุผลที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างเชื่อถือในสื่อบุคคลแบบองค์กรนี้ ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลว่าทำไมจึงเชื่อใจบริษัท และไม่กลัวถูกหลอกลวงหรือ ก็ได้รับคำตอบว่า เชื่อใจเพราะสื่อบุคคลองค์กรได้สร้างความเชื่อถือให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาบุคคลหรือหน่วยงานราชการที่กลุ่มตัวอย่างไว้วางใจ ความเชื่อถือจึงเกิดการถ่ายโอน และได้รับความไว้วางใจในที่สุด วิธีการสร้างความเชื่อถือที่บริษัทดำเนินการก็อาศัยพื้นฐานความเข้าใจด้านวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ก่อนที่บริษัทจะเข้าไปรับสมัคร ก็จะทำหนังสือผ่านไปยังสำนักงานแรงงานจังหวัดนั้นๆ จากนั้นก็เข้าไปพบผู้ใหญ่บ้าน หรือครูประจำโรงเรียน เพื่อให้ครูหรือผู้ใหญ่บ้านพาไปพบกับชาวบ้านและประชาสัมพันธ์ให้ทราบ นอกจากนั้นแล้วเจ้าหน้าที่ที่เป็นตัวแทนของบริษัท ที่เข้าไปรับสมัครก็มักจะเลือกคนที่เป็นคนในพื้นที่หรือเป็นคนที่มีพื้นฐานเดียวกัน เช่นจะเข้าไปรับสมัครที่ภาคอีสาน คนที่ไปรับก็จะเป็นคนอีสาน การประชาสัมพันธ์ก็ใช้ภาษาอีสาน กลุ่มตัวอย่างจึงให้ความเชื่อถือเพราะเชื่อว่าการที่บริษัทผ่านการตรวจสอบจากตัวแทนของหน่วยราชการ แสดงว่ามีความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ประกอบกับเจ้าหน้าที่ก็เป็นคนอีสาน ทำให้เชื่อว่าคนบ้านเดียวกันจะไม่หลอกลวงกันแน่นอน

อย่างไรก็ตามการที่สื่อบุคคลแบบองค์กรได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจ มิได้เป็นเหตุผลเดียวที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจมาทำงานด้วย แต่เกิดจากการที่สื่อนี้สามารถให้หลักประกันความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นใหม่ด้วย คือ บริษัทที่เข้าไปรับจะให้หลักประกันความมั่นคง ด้วยการจัดที่พักให้ ให้งานทำ จัดรถรับพามาทำงาน ซึ่งปัจจัยทั้ง 3 นี้เป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างต้องการมาก สำหรับการตัดสินใจมาทำงาน สำคัญความเชื่อถือ และข้อมูลข่าวสารเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอสำหรับการตัดสินใจมาทำงานต่างถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลในตารางที่ 6.1 นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการให้ข้อมูลข่าวสารในการมาทำงานต่างถิ่นแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงวิธีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้วยว่า กลุ่มตัวอย่างมีวิธีการหาข้อมูลข่าวสารอย่างไร เช่น เข้าไปแสวงหาข้อมูลข่าวสารด้วยตนเอง หรือรอคอยให้ข้อมูลข่าวสารนั้นมาเอง

2. วิธีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการมาทำงานต่างถิ่นครั้งแรก

ตารางที่ 6.2 : แสดงวิธีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการมาทำงานต่างถิ่นครั้งแรก แยกตามแหล่งข่าวสาร

เพศ	แหล่งข่าวสื่อบุคคลนำข้อมูลมาให้	หาข้อมูลด้วยตนเอง	
		แหล่งสื่อบุคคล	สื่อมวลชน
ชาย	4	5	1
หญิง	17	4	-
รวม	21	9	1

จากตารางที่ 6.2 จะพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 21 ราย ได้รับข้อมูลข่าวสารโดยมีสื่อบุคคลนำข้อมูลข่าวสารนั้นมาให้ ส่วนอีก 10 ราย ไปแสวงหาข้อมูลข่าวสารนั้นด้วยตัวเอง ดังนั้นหากมองในภาพรวมแล้ว กลุ่มตัวอย่างจะมีลักษณะของการรอข้อมูลข่าวสารเข้ามาหา มากกว่าจะเข้าหาข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะเพศหญิงจะมีสัดส่วนของการรอให้ข้อมูลมาหา มากกว่าเพศชาย

พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างในการไม่เข้าไปแสวงหาข้อมูลข่าวสาร จะพบว่าคล้ายๆ กับเป็นพฤติกรรมในลักษณะที่รอคอยความช่วยเหลือ หรือรอรับความช่วยเหลือจากคนอื่น ดังจะเห็นได้จากคำพูดว่า อยากไปแต่ไม่มีช่องทาง รอเวลา รอโอกาส รอให้มีคนมาพาไป ถ้าถามต่อว่าทำไมต้องรอ คำตอบที่ได้รับคือ ต้องมีคนพาไป เพราะไปไม่ถูก ไม่รู้จัก ไม่รู้จะไปหางานทำอย่างไร ไม่รู้ว่าที่พักที่ไหน อย่างไร หากหางานไม่ได้ ไม่มีที่พัก ก็อยู่ไม่ได้เพราะไม่มีเงิน แล้วก็ลำบาก หรืออาจจะถูกหลอกลงได้ ดังนั้นจึงเป็นการตอกย้ำให้เห็นว่าการแสวงหาข้อมูล

ข่าวสารของผู้มาทำงานต่างถิ่น จึงมิใช่เป็นแต่เพียงแสวงหาข้อมูลข่าวสาร แต่เป็นการแสวงหาความช่วยเหลือด้วย

นอกจากข้อมูลในตารางจะให้ความรู้ว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นฝ่ายรอข้อมูลมากกว่าเข้าไปหาข้อมูลแล้ว ข้อมูลในตารางยังบอกอีกว่าเพศชายจะมีพฤติกรรมในการเข้าไปแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่ต้องการมากกว่าเพศหญิง ในขณะที่เพศหญิงจะเป็นฝ่ายรอข้อมูลเข้ามาหา มากกว่า เพศหญิงจึงมีลักษณะของผู้รับสารที่มุ่งหน้าตั้งหน้ารับสารที่ส่งเข้ามา มากกว่า จะเข้าไปแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ซึ่งลักษณะนิสัยในการรับสารของผู้ย้ายถิ่น ก็จะเป็นไปในทำนองเดียวกันกับลักษณะหรือค่านิยมของผู้หญิงในชนบทซึ่งมักจะเป็นฝ่ายรับมากกว่าฝ่ายรุก และอดทนหรือเก็บงำความรู้สึกและความต้องการของตนเองมากกว่าที่จะเปิดเผยและดิ้นรนแสวงหาสิ่งต่างๆ เพื่อมาสนองตอบความต้องการของตน ภาพดังกล่าวจะชัดเจนขึ้น เมื่อดูข้อมูลในตารางที่ 6.3

ตารางที่ 6.3 : แสดงวิธีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการมาทำงานต่างถิ่น

เพศ	แหล่งข่าวสื่อบุคคลนำ ข้อมูลมาให้	ผู้ย้ายถิ่นแสวงหาข้อมูลเอง	
		แหล่งบุคคล	สื่อมวลชน
ชาย	4	5	1
หญิง	17	4*	-
รวม	21	9	1

* แม่ของผู้มาทำงานต่างถิ่นเป็นผู้ไปแสวงหาข้อมูล ไม่ใช่ตัวผู้ย้ายถิ่นไปหาเอง

3. พฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของผู้ที่มีความปรารถนาในการมาทำงานต่างถิ่นแตกต่างกัน

ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของผู้ที่มีความปรารถนาในการทำงานต่างถิ่นต่างกัน เป็นความพยายามที่จะชี้ให้เห็นความแตกต่างในการแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง 2 ประเภท ที่มี คือพวกที่มีความปรารถนาในการมาทำงานต่างถิ่นกับอีกกลุ่มหนึ่งคือ กลุ่มพวกที่ไม่ปรารถนาจะมาทำงานต่างถิ่น

3.1 พฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของผู้ที่ปรารถนาในการมาทำงานต่างถิ่น จากการวิจัยพบว่าในกลุ่มที่มีความปรารถนาในการทำงานต่างถิ่น มีพฤติกรรมในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

กลุ่มที่ 1 ปรารถนาและพร้อม

เป็นผู้ที่มีความปรารถนาในการมาทำงานต่างถิ่น (อย่างแรงกล้า) และพร้อมจะไปทันทีที่มีโอกาสหรือมีผู้ให้ความช่วยเหลือ โดยไม่สนใจว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น ลักษณะของกลุ่มนี้จะไม่ได้ให้ความสนใจในการหาข้อมูลข่าวสารมากนัก เพียงพิจารณาว่าถ้ามีโอกาส เช่นพาไปทำงาน หรือพาไปอยู่ด้วยก็จะไปทันที เช่น

เพ็ญ "เพ็ญอยากมาทำงานที่กรุงเทพฯ ตั้งแต่เด็ก ตอนนั้นยังไม่รู้ภาษาเลย ตั้งใจว่าจะต้องมาทำงานกรุงเทพฯ ให้ได้ พอจบ ป.4 สอบเสร็จวันสุดท้ายผลการสอบยังไม่ออกเลย มีลูกสาวคนรู้จักกับแม่มาชวนไปอยู่กรุงเทพฯ บอกว่าเจ้านายดี กินอยู่กับเขา ได้เดือนละ 300 บาท เพ็ญตัดสินใจไปทันที รุ่งขึ้นเก็บเสื้อผ้าใส่ถุงกระดาษไปกับเขาเลย"

ศุภชัย "เรียนจบแล้ว บวชเณรแล้ว พอตีมีเพื่อนมาชวนไปทำงานกรุงเทพฯ อยากไปทำงานกรุงเทพฯ มาก เลยตกลงไปกับเขาทันที กลางคืนก็ขโมยเงินแม่และเก็บเสื้อผ้าหนีไปกับเพื่อน แต่แม่จับได้เสียก่อน"

เจ็ด "ผมอยากมาอยู่กรุงเทพฯ มาก พอเรียนจบ ปวส. ผมเลือกเรียนต่อในไควต้าที่ชลบุรี เพราะผมคิดว่าถึงไม่ได้ไปกรุงเทพฯ แต่ชลบุรีก็อยู่ใกล้กรุงเทพฯ แม่ก็ยอมให้ไป เป็นครั้งแรกที่ผมทะเลาะกับแม่ ไม่มีใครเห็นด้วย แต่ผมก็ไม่ยอมต้องมาให้ได้ เพราะผมได้ไควต้าจากทางโรงเรียนแล้ว ผมถือว่าเป็นโอกาสในชีวิตของผม"

กลุ่มที่ 2 ปรารถนาและรอโอกาส

มีความปรารถนา แต่ติดขัดปัญหาหรืออุปสรรคบางประการ ทำให้ไม่สามารถมาได้ในขณะนั้น ในระหว่างที่รอเวลาและรอโอกาส ก็จะแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำงาน และแหล่งปลายทาง พร้อมทั้งแสวงหาโอกาสในการมาทำงานต่างถิ่นด้วย

ในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร ส่วนมากจะแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อบุคคลมากกว่า สื่อมวลชน โดยใช้วิธีเข้าไปสอบถาม พูดคุยกับญาติพี่น้อง เพื่อนหรือคนรู้จักที่เข้าไปทำงานกรุงเทพฯ หรือในเมือง ที่กลับมาเยี่ยมบ้าน การสอบถามมักจะถามรายละเอียดเกี่ยวกับการมา

ทำงาน การใช้ชีวิต รายได้และเรื่องอื่นๆ ที่คนสนใจ และฝากเนื้อฝากตัวไว้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม เช่น

- เพลิน** "เพลินอยากไปทำงานกรุงเทพฯ ตั้งแต่เรียนอยู่ แต่ยังไม่ไปไม่ได้เพราะเรียนไม่จบในช่วงที่เรียนอยู่ เวลาที่มีเพื่อนหรือคนรู้จักที่ไปทำงานกรุงเทพฯ กลับมาเพลินจะเข้าไปคุยไปถามเขาว่าตรงงานดีหรือเปล่า จะไปติดต่อเขาไว้ จะถามเขาตลอดเลย ถ้าเขาบอกว่าดี ก็อยากจะไปกับเขาด้วย และก็ฝากเนื้อฝากตัวเขาเอาไว้ บอกว่าถ้าเรียนจบก็จะขอตามเขาไปทำงานด้วย พอเพลินเรียนจบก็ตามไปทำงานกับเพื่อนและพี่ที่ติดต่อไว้ทันที"
- ลุงวิเชียร** "ตอนหนุ่มอยากไปทำงานในเมืองบ้าง เวลาเห็นคนที่เขาไปทำงานที่อื่นหรือไปทำงานที่กรุงเทพฯ กลับมาก็มักจะไปเลียบเคียงถามเขาว่าทำงานที่ไหน ทำงานอย่างไรบ้าง เงินดีไหม ไปทำงานด้วยได้ไหม แต่ตอนนั้นเขาไม่ให้ไป เขาก็พูดจาย่ำเบียง เพราะเราไม่ใช่ญาติเขา เขาจะเลือกเอาญาติไปก่อน"
- จ่อย** "อยากมาทำงานกรุงเทพฯ เพราะอยากรู้ อยากรู้อะไร อยากรู้อะไร แต่เข้ามาไม่ได้ เพราะต้องช่วยพ่อแม่ทำนา ตอนที่มาไม่ได้เวลาคนในหมู่บ้านที่รู้จักกันไปทำงานกรุงเทพฯ กลับมา ผมก็จะเข้าไปถามเรื่องเกี่ยวกับกรุงเทพฯ ว่าทำงานอะไร เป็นอย่างไรบ้าง เงินดีไหมได้เดือนละเท่าไร ผมถามเป็นข้อมูลเตรียมไว้ เผื่อวันไหนมีโอกาสเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ จะได้ว่าต้องทำอะไร"
- อ้อย** "อยากเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ ตั้งแต่เรียนหนังสืออยู่ แต่เข้ามาไม่ได้เพราะคนบอกว่าต้องอายุ 18 ปีก่อน ตอนที่ยังมาไม่ได้ เวลามีคนกลับจากทำงานที่อื่น ผมจะเข้าไปถามเขาว่าทำงานอะไร งานเป็นอย่างไร เรื่องที่อยู่กิน และก็ฝากฝังตัวเองว่าอยากจะเข้าไปทำงาน"
- เชียว** "อยากไปทำงานตั้งแต่เรียนหนังสืออยู่ ทั้งๆ ที่รู้ว่าไม่มีโอกาสจะไปทำงาน เพราะพ่อแม่ไม่ให้ไป แต่ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับงาน เช่นทำงานอะไร ได้วันละเท่าไร สวัสดิการเป็นอย่างไร อยากรู้อะไรถามข้อมูลเอาไว้ก่อน และก็ฝากเนื้อฝากตัวไว้ ถ้ามีโอกาสจะไปทำงานด้วย"

กลุ่มที่ 3 ปรารถนาแต่มีอุปสรรค

เป็นผู้ที่มีความปรารถนาที่จะไปทำงานต่างถิ่น แต่ติดขัดปัญหาหรืออุปสรรคหรือเงื่อนไขอื่นใดบางประการทำให้ไม่สามารถไปได้ในขณะนั้น ขณะเดียวกันก็มีได้สนใจที่จะแสวงหาข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากขาดแรงจูงใจที่จะหาข้อมูลข่าวสาร เพราะคิดว่าหมดโอกาส หรือบางคนก็ไม่ทราบว่าจะไปหาข้อมูลข่าวสารจากที่ไหน หรือบางคนออกไปทำงานต่างถิ่นทันทีที่โอกาสมาถึง ในลักษณะที่ไม่มีเวลาหาข้อมูลข่าวสาร

แต่ัว "อยากไปทำงานกรุงเทพฯ ตั้งแต่อายุ 20 ปี เพราะเพื่อนมาชวน บอกว่าสนุก แต่แม่ไม่ให้ไป เวลาใครมาคุยเกี่ยวกับเรื่องงานที่กรุงเทพฯ ก็ถามเขานิดหน่อย ว่าลำบากไหม ถามเขาไปอย่างนั้นเอง เพราะแม่ไม่ให้ไปเลยไม่คุยนาน"

3.2 พฤติกรรมการแสวงหาข้อมูลข่าวสารของผู้ที่ไม่ปรารถนาทำงานต่างถิ่น

จากการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติในทางลบต่อการมาทำงานต่างถิ่น หรือเรียกว่าผู้ที่ไม่ปรารถนาจะมาทำงานต่างถิ่น จะมีลักษณะไม่เข้าไปแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อการทำงานต่างถิ่น แต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมักจะได้รับจากวิธีการดังนี้

ก) ได้รับจากการเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไป โดยการที่กลุ่มตัวอย่างได้พบปะ พูดคุย สนทนากับเพื่อนที่ไปทำงานในกรุงเทพฯ หรือทำงานในเมืองแล้วกลับมาเยี่ยมบ้าน ในการพบปะกันก็จะสอบถามความเป็นอยู่ ทุกข์สุขซึ่งกันและกัน ด้วยวิธีการเช่นนี้ขบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารจึงเกิดขึ้น

ข) เกิดจากการชักชวนของแหล่งข่าวส่วนบุคคล ซึ่งโดยมากจะมาจากญาติพี่น้อง เพื่อน คนรู้จัก ที่ไปทำงานในกรุงเทพฯ หรือในเมือง แล้วกลับมาเยี่ยมบ้าน การชักชวนนั้นอาจชักชวนโดยตรง หรือชักชวนผ่านเครือญาติของกลุ่มตัวอย่าง เช่นชักชวนผ่านแม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้มาชักชวน และกลุ่มตัวอย่างที่ถูกชักชวน

ในกลุ่มคนที่ไม่ปรารถนาจะมาทำงานต่างถิ่นนั้น โดยทั่วไปไม่แสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมาทำงาน แต่ในกรณีที่ต้องมาทำงานต่างถิ่น จะสามารถแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มที่ 1 ไม่ปรารถนาแต่มีความจำเป็น

กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ปรารถนามาทำงานต่างถิ่นเมื่อได้รับข้อมูลข่าวสาร หรือได้รับการชักชวน ในที่กำลังประสบกับปัญหา หรือเงื่อนไขบางอย่าง และเกิดความคาดหวังว่าการไปทำงานต่างถิ่นจะช่วยแก้ไขปัญหา หรือสิ่งที่ตนเองกำลังประสบอยู่ได้ กลุ่มตัวอย่างก็จะเกิดแรงจูงใจที่จะไปหางานทำ จากนั้นพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลก็เกิดขึ้น โดยมีผู้ที่มาชักชวนเป็นผู้ให้ข้อมูล หรือเป็นแหล่งข่าว สำหรับเนื้อหาของข้อมูลที่สอบถามมักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับงานว่าทำงานอะไร พักอาศัยกับใคร รายได้เท่าไร ซึ่งหลังจากได้ข้อมูลข่าวสารแล้ว กระบวนการตัดสินใจในการย้ายถิ่นก็จะเกิดขึ้น ดังจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

น้อย "น้อยไม่อยากจะไปทำงานที่อื่น แต่ตอนนั้นจบ ปวช.แล้วอยู่บ้านไม่มีงานทำ จะไปทำงานที่กรุงเทพฯ ก็ไม่มีช่องทาง ไม่รู้จะไปอย่างไร พอดีมีญาติที่ไปทำงานที่กรุงเทพฯ กลับมาเยี่ยมบ้าน เขามาชวนไปทำงานกรุงเทพฯ บอกว่ารายได้ดี ทำงานบริษัทอย่างนั้นอย่างนี้ น้อยเลยไปทำงานกับเขา"

หง "ตั้งแต่เรียนจบมา ไม่เคยสนใจไปทำงานที่ไหน พอหย่ากับแฟนแล้วอยู่บ้านทางบ้านไม่มีเงิน แม่เลยอยากให้หงไปทำงาน พอดีมีลูกสาวคนข้างบ้านมาบอกว่ามีงานให้ทำ แม่จึงสอบถามข้อมูลทุกอย่างแล้วให้หงไปทำงานกับเขา"

เรียม "ไม่อยากจะมาทำงานกรุงเทพฯ แต่มีความจำเป็นต้องใช้เงิน และมีปัญหาครอบครัวด้วย พอดีมีญาติสนิทมาชวนไปทำงาน บอกว่าทำงานก่อสร้าง รายได้ดีกว่าทำนา ได้ค่าแรงวันละ 120 บาท พักอยู่กับเขา เรียมจึงมาทำงานกับญาติสนิทที่ชวน"

กลุ่มที่ 2 ไม่ปรารถนาแต่ถูกบังคับ

กลุ่มตัวอย่างประเภทนี้ เมื่อมีความจำเป็นต้องออกไปทำงานโดยมิได้แสวงหาข้อมูลเลย การออกไปทำงานเป็นเพียงการรับทราบข้อมูล และปฏิบัติตามเท่านั้น ข้อมูลข่าวสารไม่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจ เป็นแต่เพียงนำมาปฏิบัติตามเท่านั้น เช่น

อร "ไม่อยากจะไปทำงานที่ไหน แต่พอดีมีคนมาขอออร์กับแม่ ให้ออร์ไปทำงานด้วย เขามอบให้ออร์ไปเลี้ยงเด็ก นายจ้างดี กินอยู่กับเขาเสร็จ เขามอบกับแม่แม่ก็ตกลงให้ออร์ไป ออร์ก็น่าจะไป ถึงไม่รู้อะไรสักอย่างถ้าแม่ให้ไปก็ต้องไป"

- นุช "พ่อบอกว่าเรียนจบแล้วให้ไปทำงานที่ชลบุรีไปอยู่กับน้ำ พ่อวางแผนไว้ให้เสร็จแล้ว นุชเพียงทำตามที่พ่อบอกเท่านั้น"
- กล้วย "ไม่อยากมาทำงานเลย พ่อตีมีเจ้าหน้าที่บริษัทเข้าไปรับคน แม่สนใจและบอกให้กล้วยลองไปทำงานดูก่อน กล้วยรู้แล้วว่าทำงานที่ชลบุรี พักอยู่กับบริษัท รู้แค่นี้แล้วก็เก็บของมากับเขา"
- ข้อสังเกตประการหนึ่งของพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ปรารถนาไปทำงานต่างถิ่น คือการไม่สนใจเปิดรับ ติดตาม หรือรับฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมาทำงานต่างถิ่น ถึงแม้ว่าจะมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลหรือมีผู้นำข้อมูลมาให้ เช่น
- นาง "นางมีพี่สาวทำงานกรุงเทพฯ 2 คน เวลาที่พี่สาวกลับมาบ้านนางก็ไม่สนใจถามหรือสนใจฟังเรื่องเกี่ยวกับงานที่กรุงเทพฯ เลย เพราะนางไม่สนใจ"
- น้อย "คนในหมู่บ้านไปทำงานที่กรุงเทพฯ แล้วกลับมา คนอื่นเขาเข้าไปคุยไปถาม แต่น้อยไม่เคยไปถาม หรือไปคุยเลย เพราะน้อยไม่สนใจ"
- จิม "ไม่สนใจไปทำงานกรุงเทพฯ มีคนไปทำงานกลับมาเล่าให้ฟัง ก็ฟังไปอย่างนั้นเอง คุยนิดหน่อยไม่สนใจถามเพิ่มเติม"
- ไพโรจน์ "มีคนแถวบ้านไปทำงานกรุงเทพฯ แต่ไม่เคยพูดคุยกัันเรื่องไปทำงาน เพราะตอนนั้นไม่เคยคิดสนใจที่จะมาทำงานกรุงเทพฯ"
- สุ(มาลี) "เวลาเจอคนที่ไปทำงานกรุงเทพฯ กลับมา ก็ทักทายและถามไถ่กันตามธรรมดาของคนที่ไม่ได้เจอกัน เพราะเขาไปอยู่ที่อื่นมา ก็จะถามว่าเป็นอย่างไรบ้าง ทำงานดีไหม เขาก็จะเล่าให้ฟัง ฟังแล้วก็รู้สึกดี น่าไปเที่ยว แต่ก็ไม่ได้ซักถามอะไรมาก เพราะคิดว่าไม่มีโอกาสจึงฟังไว้เฉยๆ ไม่สนใจอะไร"

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรื่องพฤติกรรมแสวงหาข้อมูลข่าวสารกับความปรารถนาในการมาทำงานต่างถิ่นนั้น ทำให้เราทราบข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่า ในการตัดสินใจมาทำงานต่างถิ่นนั้น ปัจจัยภายนอกมีอิทธิพลต่อการมาทำงานต่างถิ่นมากกว่าปัจจัยภายใน กล่าวคือ ไม่ว่าจะกลุ่มตัวอย่างจะปรารถนาที่จะมาทำงานหรือไม่ก็ตาม กลุ่มตัวอย่างก็ต้องมาทำงาน ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการมาทำงานมากที่สุดคือ การอนุญาตของพ่อแม่ผู้ปกครอง ดังนั้นในบทที่ 7 ที่จะกล่าวต่อไป จะได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของสื่อบุคคลในการตัดสินใจมาทำงานต่างถิ่น